

v Moravské Ostravě ze dne 28. února 1930, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle § 14 čís. 5 zák. na ochr. rep., a zamítl odvolání obžalovaného do nepodmíněného odsouzení, a to odvolání z těchto

d ů v o d ů :

Důvodným nebylo shledáno ani odvolání obžalovaného do nepodmíněného odsouzení. Neboť již z toho, že se obžalovaný dopustil činu před značnějším počtem lidí smýšlení zřejmě protistátního za oslavy 28. října, jest souditi, že bezpodmínečný výkon trestu je nutný k vůli generální prevenci a v zájmu veřejného pořádku a míru v republice. V důsledku toho nelze přihlížeti již k osobním poměrům obžalovaného v odvolání uplatňovaným.

Čís. 4094.

Ustanovení § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. čelí již vzdálenějšímu nebezpečí hrozícímu právnímu řádu tím, že se zviklají v jiných osobách názory o mravní a právní zavržitelnosti zločinů, k nimž podněcovací projev poukazuje, a o nutnosti neztenčeného zachování právních statků, jež by byly zločiny toho druhu dotčeny a porušeny.

S hlediska zločinu § 15 čís. 3 zák. na ochr. rep. nezáleží na tom, že jest v době podněcování ještě nejisto, kdy a zda vůbec dojde ke skutečnému spáchání dotyčného zločinu.

Výrok o ztrátě čestných práv občanských ve smyslu § 32 zák. na ochr. rep. jest napadati zmatečnými stížnostmi, byl-li porušen zákon v ustanovení velicím, odvoláním, jde-li o nesprávné výsledky soudcovského uvažování v mezích zákona.

Závěrem vysloveným v rozhodovacích důvodech, že obžalovaný spáchal zločin podle zákona na ochranu republiky z pohnutek nízkých a nečestných, byl zjednan předpoklad, za kterého soud musel uložit vedlejší trest ztráty čestných práv občanských, i když vyslovil trest nižší jednoho roku; jde o zmatek čís. 11 § 281 tr. ř., uložil-li tu jen ztrátu práv ve smyslu druhého odst. čís. 3 § 32 zák. na ochr. rep.

Ustanovení prvního odstavce § 32 zák. na ochr. rep. ukládá soudu prostě, by v případech tam vytčených vyslovil jako vedlejší trest ztrátu čestných práv občanských, aniž smí přizpůsobiti rozsah tohoto vedlejšího trestu individuálním poměrům obžalovaného tím, že určí a v rozsudku vysloví, v čem se projeví účinek ztráty čestných práv občanských.

Druhý odstavec § 32 zákona nemá význam pro úpravu výroku o dotčeném vedlejší trestu v rozsudku, nýbrž jen pro výkon dotčeného rozsudečného výroku příslušným úřadem.

Kdo štvavým a rozvratným prohlášením, naplněným záštitou proti státu vlastního národa, pokálel slavnostní ráz zahajovací schůze okresního zastupitelstva, jednal z pohnutky nízké a nečestné.

(Rozh. ze dne 6. března 1931, Zm I 54/30).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného proti rozsudku krajského soudu v Kutné Hoře ze dne 30. října 1929, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem výzvy k trestnému činu podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky, přečinem rušení obecného míru podle § 14 čís. 1 a 5 a přečinem šíření nepravdivých zpráv podle § 18 čís. 2 téhož zákona, a zamítl v neveřejném zasedání odvolání obžalovaného z výroku o ztrátě práva voliti a volenu nebo povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných. Zároveň vyhověl nejvyšší soud jako soud zrušovací v zasedání veřejném zmateční stížnosti státního zastupitelství do téhož rozsudku, pokud jím byla u obžalovaného jen vyslovena ztráta práva voliti a volenu a povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných na dobu tří let a pokud jím nebyla vyslovena i ztráta veřejných služeb, — zrušil výrok napadeného rozsudku, že se vyslovuje ztráta práva voliti a volenu nebo povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných na dobu tří let a že se nevyslovuje ztráta veřejných služeb, a vyslovil, že obžalovaný pozbývá podle § 32 zákona na ochranu republiky čestných práv občanských a že ztráta těchto práv potrvá, pokud jde o způsobilost k nabytí nebo k opětovnému nabytí práv uvedených v § 32 odst. 2 čís. 1 tohoto zákona, čtyři léta, pokud pak jde o ztrátu práva uvedeného v § 32 odst. 2 čís. 3 cit. zákona, tři léta. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h :

Hmotněprávním zmatkem § 281 čís. 9 písm. a) tr. ř. napadá zmateční stížnost obžalovaného rozsudek jen, pokud shledává ve větě »pracující masy Československa obrátí pušky proti své vlastní buržoasii« podněcování k vojenskému zločinu a tím zločin podle § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky. Rozsudek neobsahuje výroky, jimiž by byl — výkladem oné věty — přesně zjištěn smysl, dosah a účel věty té, a v důsledku toho není v něm ani odůvodnění výkladu, vyličení úvah, kterými soud dospěl k takovému výkladu; v rozhodovacích důvodech jest v tomto směru vysloveno jen, že obžalovaný podněcoval onou větou ke zločinu vojenskému, pokud se týče, že — přihlíží-li se k obsahu a smyslu použitých výrazů v onom výroku, — jde o podněcování ke zločinu vojenskému podle druhého dílu vojenského trestního zákona. Než vady nejasnosti a nedostatku důvodů nejsou stížností vytýkány ani této části rozsudku, který má ostatně v citovaném závěru zřejmě na zřeteli zločin vzpoury podle § 159 (srovnej i § 160, čís. 5) voj. tr. zák. a dospěl k závěru zřejmě z předpokladu, že ona věta jest v prohlášení bezprostředně připojena k větě, že pracující lid Československa nedá se veštvat do žádného nového vraždění ani proti Sovětskému svazu ani proti vykořisťovaným masám imperialistických zemí; vždyť pracující lid, jenž by měl býti »veštván do nového vraždění«, t. j. byl by mobilisován a veden do boje s vojskem jiného státu, mohl by se přirozeně »obrátni s puškami«, jež by mu byly dány následkem povolání k vojenské službě,

pokud se týče při zařazení do československého vojska, proti své vlastní buržoasii jen za hromadné neposlušnosti proti rozkazům vojenských představených, kteří by chtěli a měli lid ten vésti proti vnějšímu nepříteli, tedy za páčání pokud se týče po spáchání vojenského zločinu vzpoury. Že nalézací soud dospěl k napadené části výroku o vině úvahami vylíčeného směru a obsahu, předpokládá asi i stížnost, která — zdůrazňujíc, že se v oné větě mluví o pracujících masách Československa, nikoliv o vojácích — dovozuje, že věta ta nemůže zakládati skutkovou podstatu zločinu, o nějž jde; věta prý mohla (asi musela) zůstat jen frází, musila vyjítí naprázdno, nebyla způsobilá míti nějaký účinek, ani jej neměla; neboť výrok prý předpokládal — jak z prohlášení vyplývá —, že československý stát, pokud se týče československá buržoasie osnuje válku se sovětským Ruskem; jest prý však obecně známo, že nebezpečí to nikdy nebylo a není; jest vyloučeno, že dojde k válce, již má prohlášení na mysli, a proto nemůže nikdo docílití, by došlo k vojenskému zločinu. Jak z vývodů těch patrně, řídí se zmateční stížnost názorem, že ustanovení § 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky předpokládá přímé ohrožení právních statků chráněných zákonnými předpisy, k jichž porušení podněcovací projev poukazuje, sváděním jiných osob k páčání zločinů v době podněcovacího projevu nebo v dohledné době po něm, a že podřadění podněcovacího projevu pod citované ustanovení zákona jest vyloučeno, není-li tu onoho nebezpečí, protože ani v době projevu tu není, ani pro dohlednou dobu se nedá očekávatí stav věci, jehož jest třeba ke spáchání zločinů toho druhu. Názor ten přičí se však správnému, v judikatuře zrušovacího soudu ustálenému výkladu onoho ustanovení, které čelí již vzdálenějšímu nebezpečí hrozícímu právnímu řádu tím, že se zviklají v jiných osobách názory o mravní a právní zavržitelnosti zločinů, k nimž podněcovací projev poukazuje, a o nutnosti neztenčeného zachování právních statků, jež by byly zločiny toho druhu dotčeny a porušeny. Nevymezujeť (jak vysloveno v rozhodnutí čís. 3401 sb. n. s.) § 15, čís. 3 zákona na ochranu republiky formu intelektuálního původcovství na zločinech tam uvedených, nýbrž používá na ně povšechné zásady § 9 tr. zák. a čelí již proti tomu, by nebyla v jiných osobách vyvolána povšechná nálada páčati zločiny toho druhu, k jakým podněcovací projev poukazuje, aniž (ana jest již taková nálada pro právní řád nebezpečná) rozeznává, zda hrozí intenzivnější nebezpečí, že se nálada probije skutečným spácháním takových zločinů, již v době projevu nebo teprve pro budoucnost. Proto nezáleží s hlediska § 15, čís. 3 zákona na tom, že jest v době podněcování ještě nejisto, kdy a zda vůbec dojde ke skutečnému spáchání dotčeného zločinu; nemá ani příští, v době podněcování nejistý nebo vůbec neočekávaný vývin událostí, který poskytne dosud nedanou příležitost k páčání zločinů dotčeného druhu, setkati se s takovým stavem myslí obyvatelstva, ve kterém osoby podněcováním v mravních a v právních názorech zviklané, podlehnou snadněji nátlaku změněných okolností a použijí příležitosti jim se pak naskytnuvší k páčání zločinů, k nimž je poženou pudy nezdolané správným názorem o zavržitelnosti oněch

zločinů. Podřadění souzené věty pod pojem podněcování k vojenskému zločinu vzpoury nebylo tudíž na závadu ani, že se v ní mluvilo o pracujících masách (o dělnících), nikoliv o vojínech, ani, že v době, kdy byla věta pronesena, nebyla válka a ani vypuknutí války se neočekávalo. Nebezpečí § 15, čís. 3 cit. zákona stíhané již nastalo, právní statek vojenské kázně byl již ohrožen tím, že se v dělnictvu, z něhož se alespoň část stane v případě hrozící války mobilisací vojíny a jemuž souzené výroky svědčily (jak zjišťuje rozsudek obratem, že je obžalovaný pronesl veřejně, by se širší občanstvo o nich dovědělo), souzenou větou otrásla o názorem o nutnosti bezpodmínečné poslušnosti vojínů rozkazu představených, pokud se týče o zavržitelnosti neposlušnosti, a že se zvikláním tohoto názoru vyvolávala v příštích vojínech nálada, která by hrozila při příští válce, jejíž vypuknutí arciť — jak jest vzhledem na současné odsouzení obžalovaného pro přečin šíření nepravdivých zpráv předpokládati — nejisté, vybíjeti se hromadným odepřením poslušnosti představeným (přesně jedním opačného směru, než jak bude představeným přikázáno), pácháním zločinu vojenské vzpoury. Tento, pro zločin § 15, čís. 3 zákona na ochranu republiky dostatečný dosah a účel souzené věty je rozsudkem zjištěn ve větách rozhodovacích důvodů, stížností nenapadených, že obžalovaný působil pronesením výroku na vůli a na cit dosti značného počtu osob ve snaze, by vyvolal u nich změnu v právních názorech na platné právní normy a rozhodnutí (správněji asi náladu), porušení zákonné předpisy. Výtky stížnosti prokázaly se neodůvodněnými, pročež byla stížnost obžalovaného zavržena.

Zároveň se zmateční stížností provedl obžalovaný (mimo jiné) odvolání z výroku o ztrátě práva voliti a volenu nebo povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných. Ježto rozhodnutí o této části odvolání má předurčující význam pro rozhodnutí o zmateční stížnosti státního zastupitelství, o níž bude dále pojednáno, bylo, jak připouští § 296 tr. ř., o odvolání obžalovaného rozhodnuto ihned při poradě o zmatečných stížnostech. Pokud odvolání obžalovaného směřuje proti výroku o ztrátě práva volebního (správně o ztrátě čestných práv občanských), není odůvodněno. Obžalovaný štvavým a rozvratným prohlášením, naplněným záštími proti státu vlastního národa, pokálel slavnostní ráz zahajovací schůze okresního zastupitelstva; proto právem již v tom shledal nalézací soud zlomyslnost a surovost, tedy pohnutky vybočující z rámce pohnutek politických a vyznačující se nízkostí a nečestností. Bylo proto odvolání v tomto bodě zamítnouti.

Zmateční stížnost veřejného obžalobce vytýká rozsudku první stolice zmatečnost podle § 281, čís. 11 tr. ř. z důvodu, že jím nebyla vyslovena ztráta čestných práv občanských, nýbrž jen ztráta práva voliti a volenu nebo povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných. Zákon na ochranu republiky stanoví v § 32 odst. 1, že soud, uzná-li pro zločin uvedený v tomto ustanovení zákona na trest nejméně jednoho roku, vysloví zároveň jako vedlejší trest, že odsouzený pozbývá čestných práv občanských, a že totéž vysloví soud, když uzná pro zločin na trest kratší jednoho roku, byl-li spáchán z pohnutek nízkých a nečestných.

Kterým opravným prostředkem jest napadati tento výrok neb jeho opomenutí, není stanoveno ani v zákoně na ochranu republiky, ani v jiném zvláštním dodatečném zákoně. K řešení otázky té nelze ani obdobně použiti zákona ze dne 15. května 1919, čís. 263 sb. z. a n., z něhož ustálená praxe zrušovacího soudu — viz plenární usnesení ze dne 23. září 1924, č. pres. 166/24 (č. 1731 sb. n. s.) — dovozuje, že si do výroku o ztrátě práva volebního nebo pro opomenutí tohoto výroku lze stěžovati jen odvoláním. Jestliž zákon ten zákonem zvláštním, kterým byl doplněn trestní řád hledíc k výroku rozsudku o ztrátě práva volebního; rozšiřující výklad zvláštního zákona obdobou jest nepřipustný a nelze tedy pokládati za zákonem tím řešeny otázky vztahující se k výrokům rozsudku o jiných, třebaže obdobných vedlejších trestech. Proto jest ona otázku řešiti podle všeobecných ustanovení § 281 čís. 11 a § 283 tr. ř. a připustiti proti výroku o ztrátě čestných práv občanských, pokud se týče proti tomu, že výrok ten učiněn nebyl, zásadně i zmáteční stížnost, i odvolání; porušení zákona, jež nepodléhají volnému uvážení soudcovskému, jest napadati zmáteční stížností, nesprávné výsledky soudcovského uvažování v mezích zákona odvoláním. Jelikož pak, jak bude dokázáno, napadeným výrokem, přesněji jeho příliš úzkým obsahem, porušen byl zákon v ustanovení velícím, jehož bylo šetřiti vždy a bez výjimky, jest zmáteční stížnost formálně správným prostředkem k uplatňování vady rozsudku, o kterou jde. I věcně jest veřejný obžalobce se stížností v právu. Napadený rozsudek uložil obžalovanému za zločin, uvedený v § 15 čís. 3 zákona na ochranu rep. a za sbíhající se s ním delikty (přečiny a přestupky podle téhož zákona) trest žaláře v trvání sedmi měsíců a pojal do rozsudečného výroku i výrok, že se vyslovuje ztráta práva voliti a volenu neb povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných na dobu tří let. V rozhodovacích důvodech jest uvedeno, že bylo, poněvadž zločin kratší jednoho roku (správně zločin potrestaný trestem kratším jednoho roku) byl spáchán . . . . . z pohnutek nízkých a nečestných, uznáno na ztrátu čestných práv občanských, a to na ztrátu práva voliti a volenu nebo povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných podle § 32 čís. 3 zákona na ochranu republiky, nikoliv však na trvalou ztrátu veřejné služby podle § 32, čís. 1 cit. zákona, poněvadž vzhledem k obsahu tohoto odstavce míní se podle přesvědčení soudu veřejnými službami služby vyššího zájmu, nikoliv prostě jakákoliv služba veřejná, jakou zastává obžalovaný, nanejvýš jako pohodný. Netřeba zkoumati, je-li tento výklad ustanovení § 32, druhý odstavec čís. 1 cit. zákona, přesněji pojmu veřejné služby, nesprávný a nesluší-li přisvědčiti námitce stížnosti, že zákon nečiní rozdíl mezi veřejnými službami vyššího a nižšího zájmu, maje na zřeteli všechny veřejné služby vůbec. Neboť zmátečnost výroku, o který jde, plyne jasně již z jiných úvah.

Ustanovení prvního odstavce § 32 zákona na ochranu republiky ukládá prostě soudu, by v případech tam vytčených vyslovil jako vedlejší trest ztrátu čestných práv občanských, a není ani na tomto místě, ani jinde v zákoně další ustanovení, jež by soudu nařizovalo neb i jen

dovolovalo, by přizpůsobil rozsah tohoto vedlejšího trestu individuálním poměrům odsouzenec tím, že určí a v rozsudku vysloví, v čem se projeví účinek ztráty čestných práv občanských. Ovšem stanoví druhý odstavec § 32 cit. zák., že ztráta čestných práv občanských znamená újmy pak pod čís. 1—3 vypočtené; avšak tím není nic změněno na rozsahu (obsahu) výroku předepsaného prvním odstavcem, nýbrž je tím jen vymezen rozsah účinků tohoto výroku, obdobně jako byl rozsah účinků nastávajících v dotčených směrech již samým odsuzujícím rozsudkem vymezen v §§ 26, 27 tr. zák. a zákonem ze dne 15. listopadu 1867, čís. 131 ř. zák. Druhý odstavec § 32 zákona na ochranu republiky nemá tudíž význam pro úpravu výroku o vedlejší trestu v rozsudku, nýbrž jen pro výkon rozsudečného výroku příslušným úřadem, jemuž jest podle § 402 tr. ř. zaslati opis rozsudku nabyvšího moci práva za tím účelem, by učinil opatření, kterých je podle individuálních poměrů odsouzenecových třeba, by nastaly všechny účinky, které mají podle § 32 odst. 2 cit. zákona ztrátou čestných práv občanských nastati. I vyslovení ztráty veřejné služby, propuštění z takové služby je tudíž složkou výkonu rozsudku, nikoliv již složkou výroku rozsudku o vedlejší trestu (srovnej ku příkl. § 116 služební pragmatiky ze dne 25. ledna 1914, čís. 15 ř. zák., § 34 zákona ze dne 21. května 1868, čís. 46 ř. zák.), a musí proto býti úřadu, jenž vykoná výrok rozsudku o ztrátě čestných práv občanských, zůstaveno rozhodnutí, zda je zaměstnání odsouzenecovo veřejnou službou po rozumu § 32, druhý odst. čís. 1 zákona na ochranu republiky; musí však býti tomuto úřadu i výrokem, že obžalovaný pozbývá čestných práv občanských, umožněno, by oním způsobem rozhodl a obžalovaného propustil z veřejné služby, pokud se týče zbavil ho služebního místa, protože pro obor zákona na ochranu republiky byly předpisy §§ 26, 27 tr. zák. a zákona čís. 131 ř. zák. z roku 1867 nahrazeny ustanovením § 32 zákona na ochranu republiky, takže v rozsahu tohoto zákona nenastávají následky, o které jde, již podle zákona samým odsouzením. Závěrem vysloveným v rozhodovacích důvodech, že obžalovaný spáchal zločin § 15 čís. 3 cit. zákona z pohnutek nízkých a nečestných, byl zjednán předpoklad, za kterého nikoliv jen mohl, nýbrž přes to, že trest vyměřen jen sedmiměsíčním žalářem, musel býti obžalovanému uložen vedlejší trest ztráty čestných práv občanských. Vyslovil-li soud přes to jen ztrátu práva voliti a volenu nebo povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných, tudíž jen část újmy, z níž se ztráta čestných práv občanských podle § 32 odst. 2 cit. zákona skládá, porušil tím zákonné ustanovení, které ve směru tom neponechává místo volným úvahám soudů, určil vedlejší trest menším než podle zákona povinným rozsahem a vykročil tak při vyměřování trestu ze své moci trestní, pokud se týče, vykročil (ano se právo zaměňovací a zmírňovací k onomu vedlejšímu trestu nevztahuje) z mezí svého práva zaměňovacího a zmírňovacího. Výrok, jímž byla v rozsudku vyslovena ztráta práva voliti a volenu nebo povolánu býti k veřejné funkci nebo hlasovati ve věcech veřejných, je zmatečný podle § 281, čís. 11 tr. ř.; i bylo jej k odůvodněné stížnosti veřejného obžalobce

zrušiti. Ježto pak byl shora při vyřízení odvolání obžalovaného schválen předpoklad nalézacího soudu, že obžalovaný spáchal čin z pohnutek nízkých a nečestných, bylo uznati ihned ve věci samé, že obžalovaný pozbývá podle § 32 zákona na ochranu republiky čestných práv občanských, a to na dobu uvedenou ve výroku.

Čís. 4095.

Ustanovení § 3 zákona o maření exekuce nepředpokládá nutně zabavení uhrazovací nebo zajišťovací exekucí; spadá sem i zabavení policejní (závadných brožur); subjektivní stránka.

(Rozh. ze dne 6. března 1931, Zm I 136/31).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního v Praze ze dne 3. února 1931, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným mimo jiné i přestupkem podle § 3 zákona o maření exekuce ze dne 25. května 1883, čís. 78 ř. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Stížnost namítá, že tu není skutková podstata přestupku podle § 3 zák. ze dne 25. května 1883, čís. 78 ř. zák. o maření exekuce; neboť, nehledíc prý k tomu, že nešlo o exekuci v technickém slova smyslu, o výkon nuceného zabavení věci uhrazovací nebo zajišťovací exekucí, není prý vůbec zjištěno, že stěžovatel, odnášeje balík tiskopisů z místnosti sekretariátu komunistické strany v K., věděl, že jsou v balíku zabavené brožury («Na cestě k bolševismu 1929»). Námitka stížnosti, že nešlo o exekuci v technickém slova smyslu, že zabavení nebylo provedeno uhrazovací nebo zajišťovací exekucí, je právně bezpodstatná; ustanovení § 3 zákona nepředpokládá nutně takové zabavení, nýbrž chrání vážnost všech úředních opatření záležejících v sekvestrování, v zabavení nebo v obstavení věci, takže jest nepochybné, že pod toto ustanovení zákona spadá i zabavení policejní, o něž tu podle rozsudkového zjištění šlo. I další námitka stížnosti je právně bezpodstatná. Po stránce subjektivní se vyžaduje ke skutkové podstatě přestupku podle § 3 zák. o maření exekuce jen vědomí pachatelovo, že odstraňuje za účelem v tomto ustanovení zákona uvedeným věc úředně zabavenou (sekvestrovanou neb obstavenou). Tyto předpoklady subjektivní skutkové podstaty přestupku podle § 3 zák. o maření exekuce jsou v rozhodovacích důvodech zjištěny, nanejmé je v nich způsobem formálně bezvadným zjištěno, že stěžovatel věděl, že balík jím odnášený byl policií zabaven. Zda stěžovatel věděl, že balík obsahuje ony brožury, jež policie hledala, či nikoli, je s hlediska subjektivní skutkové podstaty přestupku tu v úvahu přicházejícího lhostejno.